

# Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde Bebeği Yatan Annelerin Gereksinimlerinin Belirlenmesi

## Identifying The Needs of Mothers Whose Babies Were Admitted to Neonatal Intensive Care Units

SİBEL KÜÇÜKOĞLU\*  
AYNUR AYTEKİN\*  
NACİYE FUNDA GÜLHAŞ\*

Geliş Tarihi: 02.07.2014, Kabul Tarihi: 16.06.2015

### ÖZ

**Amaç:** Araştırma, yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde yatan bebeklerin annelerinin gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

**Yöntem:** Tanımlayıcı tipte yapılan çalışmanın evrenini Kasım 2013-Ocak 2014 tarihleri arasında Türkiye'nin güneydoğu bölgesindeki bir merkezinde bir üniversite hastanesi ve bir devlet hastanesinin yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan 106 yenidoğanın annesi oluşturmuştur. Araştırmada örneklem yöntemine gidilmeden evrenin tamamı ile çalışılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Çocuk Yoğun Bakım Aile Gereksinim Ölçeği (Aile Formu) aracılığıyla yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul izni, kurum izni ve annelerden aydınlatılmış onam alınmıştır. Veriler, bilgisayar ortamında SPSS 18.0 paket programında; yüzdelik dağılım, ortalama, bağımsız gruplarda t testi, Kruskal Wallis Analizi, Mann Whitney U testi, korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

**Bulgular:** Çalışmada bebeklerin cinsiyet ve tanıları ile çocuk yoğun bakım aile gereksinim ölçeği puan ortalamaları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ( $p>0.05$ ). Bebeklerin gestasyon haftası ve hastanede kaldığı süre ile çocuk yoğun bakım aile gereksinim ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı ( $p<0.05$ ). Ebeveynlerin yaşı arttıkça gereksinimlerin de arttığı, eğitim düzeyi ilköğretim düzeyinde olan babaların ve bebeği ile birlikte olan annelerin gereksinim puan ortalaması daha yüksek bulundu ( $p<0.05$ ).

**Sonuç:** Çalışmada ebeveynler öncelikli gereksinimini yakınlık olarak belirtmiş olup, bunu destek ve güven gereksinimleri izlemiştir. Bebeğin gestasyon haftası, hastanede kalınan süre, ebeveynlerin yaşı, babanın mesleği ve annenin bebeğinin yanında kalmasının annelerin gereksinimleri üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Sağlık ekibi tarafından verilen tedavi ve bakım hizmetlerinde aile üyelerinin gereksinimlerine daha fazla özen gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir.

**Anahtar kelimeler:** Ebeveyn; gereksinimler; hemşirelik; yenidoğan yoğun bakım ünitesi.

### ABSTRACT

**Aim:** This descriptive research was conducted to identify the needs of mothers whose babies were admitted to newborn intensive care units.

**Methods:** The research population includes mothers who stayed at one university research hospital and one state hospital in southeast Turkey from November 2013 to January 2014 and were willing to participate in the research. In the research, the sampling method was not used and the research population formed the sampling of the study. The data were collected via the personal information form which had been developed by the researchers and face-to-face interviews with the help of the Child Intensive Care Family Need Scale. The percentage values, averages, t test and X<sup>2</sup>, Anova test were used to analyze the data. The percentage values, averages, t test, Kruskal Wallis Analysis, Mann Whitney U test and the correlation analysis were used to evaluate the research results.

**Results:** While there were no significant differences among the groups in terms of the average scores on the Child Intensive Care Family Need Scale and the babies' genders and diagnoses, a statistically significant relationship was identified between the babies' gestation week and the length of hospital stay and Child Intensive Care Family Need Scale. The parent's ages, jobs, education levels, and the place where the mothers stayed during their babies' illnesses have been found to affect the families' needs ( $p<0.05$ ).

**Conclusion:** In the study, some descriptive characteristics (gestation period, length of time in hospital, parent's age, fathers' occupations, mothers staying with baby) were found to affect the needs of mothers whose babies were admitted to newborn intensive care units. It is suggested that the needs of family members should be taken into consideration more carefully by healthcare workers in terms of the care and the treatment services provided.

**Keywords:** Family; needs; nursing; newborn intensive care unit.

\* S Küçüköğlü, Yard. Doç. Dr.; A AYTEKİN, Yard. Doç. Dr.;  
NF GÜLHAŞ, Uzman Hemşire;  
Yazışma Adresi / Address for Correspondence:  
Sibel Küçüköğlü, Yard. Doç. Dr.,  
Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzurum  
Tel.: 0 442 231 57 90 Faks: 0 442 236 09 84  
e-posta: s\_nadaroglu@hotmail.com

**T**üm toplumlarda çocuk, anne babanın en değerli varlığıdır. Gebeliğin ortaya çıkması ile birlikte aileye yeni katılacak birey için hazırlıklar yapılmaya başlar. Sağlıklı bir bebeğe sahip olunacağı düşünülürken bazen bebekler çeşitli nedenlerle yoğun bakım ünitesinde yatmak zorunda kalabilir.<sup>[1]</sup> Bebeğin yoğun bakım ünitesine (YBÜ) yatışını gerektirecek kadar ciddi bir hastalığı olması ebeveynler için oldukça zor bir deneyimdir. Bu durumda ebeveynlerin çoğu bebeğini kaybetme endişesi yaşar ve ebeveynler için bu süreç büyük bir stres kaynağıdır.<sup>[2]</sup> Ebeveynlerin bu stresi, bebeğin prognozundaki belirsizlik nedeniyle de sürekli artış gösterebilmektedir. Yüksek stres düzeyinin, ebeveynlerin sağlıklı karar verme ve bebeğin bakımına katılımını engellediği bilinmektedir.<sup>[3]</sup>

Bebeği YBÜ'sinde yatan ebeveynlerin bu süreçte birçok gereksinimleri de ortaya çıkmaktadır. Bu gereksinimlerin öncelikleri ile birlikte belirlenmesi, karşılanması ve dolayısı ile ailenin bakıma katılımının sağlanmasında en büyük rol sağlık ekibine özellikle de hemşireye düşmektedir.<sup>[4]</sup> Hasta ve ailesini bir bütün olarak kabul eden bütüncül bakım doğrultusunda, tedavi ve bakım sürecinde aile de ele alınmalıdır.<sup>[5-7]</sup> Ancak sağlık çalışanları genellikle hastaya yoğunlaştığından, bakım ve tedavi planlarında aile üyelerinin gereksinimlerini öncelikli olarak ele almamakta ve dolayısıyla ebeveynlerin öncelikli olarak ele alınmasını istedikleri gereksinimlerin istedik düzeyde karşılanmasını önlemektedir.<sup>[4,5,8,9]</sup> YBÜ'sinde bebeği yatan ebeveynlerin, hemşireler tarafından gereksinimlerinin belirlenmesi ve karşılanması, onların bu stresli süreci daha kolay geçirmesini sağlayabilir. Ünver<sup>[10]</sup> yaptığı çalışmada, "günde bir kez olsun hastanın durumuna ilişkin bilgi verilmesi" gereksinimini; Uzun ve arkadaşları<sup>[11]</sup> ise, "en iyi bakımın verildiğinden emin olma" gereksinimini en önemli gereksinim olarak belirlemiştir. İran'da pediatri yoğun bakım ünitesinde çocuğu tedavi gören ebeveynlerin gereksinimlerini belirlemeye yönelik yapılan bir çalışmada ise ebeveynler en önemli gereksinimlerini "bebeğine yakın olma, sağlık çalışanlarının empatik yaklaşımı, eş, akraba ve sağlık çalışanlarının desteği" olarak sıralamışlardır. Aliabadi ve arkadaşlarının<sup>[12]</sup> çalışmasında ise "bebeğine yakın olma" ve "empati" gereksinimi ebeveynlerin en önemli ve karşılanmasını bekledikleri gereksinimler olarak belirtilmiştir.

Yapılan literatür incelemesi sonucu ebeveynlerin gereksinimlerini belirlemeye yönelik yurt dışında birçok çalışma,<sup>[6-9,12]</sup> olmasına karşın ülkemizde sınırlı sayıda kaynağa ulaşılmıştır.<sup>[13-15]</sup> Bu tip çalışmaların, yenidoğan yoğun bakım ünitesinde (YYBÜ) bebeği yatan annelerin gereksinimleri hakkında sağlık ekibinin ve özellikle daha fazla iletişim halinde bulunduğu hemşirelerin farkındalığını artıracığı düşünülmektedir.

## Amaç

Bu çalışma, yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan annelerin gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla planlandı.

## Araştırma Soruları

Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan annelerin gereksinimleri nelerdir?

Anne ve bebeğe ait sosyo-demografik özelliklere göre annelerin gereksinimleri farklı mıdır?

## Yöntem

### Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel olarak gerçekleştirildi.

### Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Kasım 2013-Ocak 2014 tarihleri arasında Türkiye'nin Güneydoğu bölgesindeki bir il merkezinde bulunan bir üniversite ve bir devlet hastanesinin yenidoğan yoğun bakım ünitesinde tedavi ve bakım alan 110 yenidoğanın annesi oluşturdu. Örneklemeye gidilmeden evrenin tamamı ile çalışıldı. Nörolojik ve bilişsel sorunu olmayan, çalışmaya katılmaya istekli olan 106 anne ile çalışma tamamlandı. Dört anne çalışmaya katılmak istemediğinden çalışma dışı bırakıldı.

### Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'nde (YYBÜ) bebeği yatan ebeveynlerin özelliklerini içeren "Tanıtıcı Özellikler Soru Formu" ve "Çocuk Yoğun Bakım Aile Gereksinim Ölçeği (Aile Formu)" kullanıldı.

### Tanıtıcı Özellikler Soru Formu

Araştırmacılar tarafından literatür<sup>[16-21]</sup> doğrultusunda hazırlanan soru formu; bebeğin gestasyon haftası, cinsiyeti, tıbbi tanısı ve anne-babasının tanıtıcı bilgileri (yaş, eğitim düzeyi, meslek), ailedeki çocuk sayısı, ailenin sosyal güvencesi, ikamet edilen ve konaklanan yeri belirlemeye yönelik sorulardan oluşturuldu.

### Çocuk Yoğun Bakım Aile Gereksinim Ölçeği (Aile Formu)

Yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların aile üyeleri tarafından belirtilen ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik olarak ilk olarak Maxwell ve arkadaşları<sup>[21]</sup> tarafından geliştirilen, Molter tarafından 1979 yılında ve Leske<sup>[16]</sup> (2002) tarafından revize edilen bir ölçektir. Ölçeğin 5 alt boyutu; bilgi, güven, destek, yakınlık ve rahatlık olarak tanımlanmıştır. Yoğun bakım aile gereksinim ölçeği Kirschbaum<sup>[22]</sup> tarafından 1990 yılında sekiz gereksinim cümlesi daha eklenerek Çocuk Yoğun Bakım Ünitesi'nde (ÇYBÜ) yatan çocukların ailelerine uyarlanmıştır.

ÇYBAGÖ 53 maddeden oluşmaktadır. Gereksinim cümleleri 4'lü likert tipi ölçek şeklinde olup, "1-Önemli Değil, 2-Az

Önemli, 3-Önemli, 4-Çok Önemli”, şeklinde ifade edilmektedir. Ölçekten 53 ile 212 puan alınmaktadır ve toplam puanın yüksek olması ebeveynlerin hissettikleri gereksinimlerin ne kadar önemli boyutta olduğunu göstermektedir. Ölçek 2002 yılında Sönmez<sup>[23]</sup> tarafından Türkçe’ye uyarlanmış ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.73 olarak bulunmuştur. Bu çalışmadan elde edilen Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.85’dir.

### Veri Toplama

Verilerin toplanması için, soru formu ve ÇYBAGÖ, araştırmacılar tarafından her iki hastanenin yenidoğan yoğun bakım kliniklerinde annelerin uygun olduğu zamanlarda kliniğin görüşme odasında yüz yüze görüşme yöntemi ile yaklaşık 15 dakikalık zaman diliminde uygulandı. Görüşmelerin tedavi, bakım ve yemek saatleri dışında annelerin uygun olduğu saatlerde yapılmasına özen gösterildi.

### Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 18.0 paket programında yüzdellik dağılım, ortalama, bağımsız gruplarda t testi, Kruskal Wallis Analizi, Mann Whitney U testi, korelasyon analizi ve Cronbach alpha katsayı hesaplaması ile yapıldı. Sonuçlar %95 güven aralığında,  $p < 0.05$  anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

### Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu’ndan etik kurul onayı (10.10.2013) ve araştırmanın yapıldığı hastanelerden yazılı izinler alındı. Ayrıca annelere, çalışmanın amacı açıklanarak soruları yanıtlandı ve aydınlatılmış onamları elde edildi. Araştırmaya dahil edilen annelere, verdikleri bilgilerin başkalarına açıklanmayacağı konusunda açıklama yapıp “gizlilik ilkesine” uyuldu.

### Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, çalışmanın yapıldığı bir üniversite ve bir devlet hastanesinin yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde yatan bebeklerin anneleri ile sınırlandırılmıştır ve çalışma sonuçları yalnızca bu gruba genellenebilir.

### Bulgular

Çalışmaya alınan bebeklerin %51.9’unun erkek olduğu ve büyük çoğunluğunun preterm/Düşük Doğum Ağırlığı (DDA) nedeniyle hastaneye yattığı belirlenmiş olup, bebeklerin ortalama  $34.18 \pm 4.73$  gestasyon haftasında olduğu ve ortalama  $20.96 \pm 22.67$  gündür hastanede yattığı saptandı. Çalışmaya katılan annelerin ortalama  $29.71 \pm 7.11$  yaşında olduğu ve büyük çoğunluğunun eğitimlerinin ilköğretim düzeyinde (%53.8) ve ev hanımı (%81.1) oldukları, %65.1’inin multipar

olduğu, %68.9’unun şehir merkezinde oturduğu, sadece %15.5’inin bebeğinin yanında kalabildiği, %72.6’sının daha önce yenidoğan yoğun bakım deneyimi yaşamadıkları belirlendi (Tablo 1).

**Tablo 1: Bebeklerin ve Ebeveynlerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı (N=106)**

BEBEKLERE AİT TANITICI ÖZELLİKLER		
TANITICI ÖZELLİKLER	SAYI	%
<b>Cinsiyet</b>		
Kız	51	48.1
Erkek	55	51.9
<b>Tıbbi Tanısı</b>		
Hiperbilirubinemi	10	9.5
Preterm/DDA	54	50.9
Konjenital hastalıklar	21	19.8
Doğum komplikasyonları	21	19.8
<b>Toplam</b>	106	100.0
	Ortalama(SS)	En düşük - En yüksek
Gestasyon haftası	34.3 (4.8)	25-41
Hastanede kalış süresi(gün)	20.3 (22.2)	1-115
EBEVEYNLERE AİT TANITICI ÖZELLİKLER		
TANITICI ÖZELLİKLER	SAYI	%
<b>Anne eğitim durumu</b>		
Okuryazar değil	12	11.3
İlköğretim	57	53.8
Lise	17	16.0
Üniversite	20	18.9
<b>Annenin mesleği</b>		
Ev hanımı	86	81.1
Çalışan	20	18.9
<b>Baba eğitim durumu</b>		
Okuryazar Değil	5	4.7
İlköğretim	45	42.5
Lise	42	39.6
Üniversite	14	13.2
<b>Babanın mesleği</b>		
İşsiz	10	9.4
İşçi/Memur	60	56.6
Serbest/Esnaf	36	34.0
<b>Gebelik sayısı</b>		
Primipar	37	34.9
Multipar	69	65.1
<b>Sosyal güvence</b>		
Var	90	84.9

**Tablo 1: Devamı**

Yok	16	15.1
<b>Ailenin ikamet ettiği yer</b>		
Şehir merkezi	73	68.9
Şehir dışı	33	31.1
<b>Annenin kaldığı yer</b>		
Bebeğin yanında	16	15.1
Akrabaların yanında	6	5.7
Otelde	4	3.8
Anne odasında	80	75.5
<b>Yoğun bakım deneyimi</b>		
Var	29	27.4
Yok	77	72.6
	Ortalama (SS)	En düşük - En yüksek
Annenin yaşı*	29.7 (7.1)	18-45
Babanın yaşı*	34.2 (5.8)	22-48
<b>Toplam</b>	<b>106</b>	<b>100.0</b>

Çalışmada annelerin ÇYBAGÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 186.65±21.53 olarak saptandı. Ebeveynlerin ÇYBAGÖ alt boyutlarından alabileceği maksimum puan ortalamaları dikkate alındığında çalışmada en yüksek puan ortalamasının yakınlık gereksinimi (21.99±4.60) alt boyutundan alındığı, daha sonra bunu destek (53.75±7.49) ve güven (36.32±5.81) alt boyutu puan ortalamalarının izlediği bulundu (Tablo 2).

**Tablo 2: Çocuk Yoğun Bakım Aile Gereksinim Ölçeği Puan Ortalamaları (N=106)**

ÇOCUK YOĞUN BAKIM AİLE GEREKSİNİM ÖLÇEĞİ ALT BOYUTLARI	MADDE SAYISI	ÖLÇEKTE ALINABİLECEK EN DÜŞÜK VE EN YÜKSEK PUAN	ORTALAMA (SS)
Bilgi	14	14-56	50.8 (6.3)
Güven	10	10-40	36.3 (5.8)
Destek	16	16-64	53.7 (7.4)
Yakınlık	6	6-24	21.9 (4.6)
Rahatlık	7	7-28	23.7 (3.3)
<b>Toplam</b>	<b>53</b>	<b>53-212</b>	<b>186.6 (21.5)</b>

Bebeklere ait tanıtıcı özelliklere göre ÇYBAGÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında bebeklerin cinsiyet ve tıbbi tanıları ile ÇYBAGÖ puan ortalamaları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yok iken (p>0.05), bebeklerin gestasyon haftası (r=0.290) ve hastanede kaldığı süre (r=0.211) ile ÇYBAGÖ arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptandı (p<0.05; Tablo 3).

Çalışmaya katılan ebeveynlerin tanıtıcı özelliklerine göre çocuk

yoğun bakım aile gereksinim ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında annenin eğitim düzeyi, gebelik sayısı, sosyal güvencesi ve ikamet ettiği yer, daha önce yoğun bakım deneyimi ile ÇYBAGÖ puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmadı (p>0.05). Bunun yanında annenin ve babanın yaşı artıkça annelerin eğitim gereksinimlerinin de istatistiksel olarak anlamlı düzeyde arttığı; eğitim düzeyi ilköğretim düzeyinde olan babaların ve bebeği ile kalan annelerin eğitim gereksinim puan ortalaması daha yüksek bulundu (p<0.05; Tablo 4).

**Tablo 3: Bebeklere Ait Tanıtıcı Özelliklere Göre Çocuk Yoğun Bakım Aile Gereksinim Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=106)**

YENİDOĞAN	ÇYBAGÖ - ORT (SS)	TEST	P
<b>Cinsiyet</b>			
Kız	185.2 (16.8)	t=0.650	p=0.517
Erkek	187.9 (25.3)		
<b>Tıbbi Tanısı</b>			
Hiperbilirubinemi	185.6 (20.8)	KW=7.413	p=0.060
Preterm/DDA	181.9 (19.1)		
Konjenital hastalıklar	196.3 (30.0)		
Doğum komplikasyonları	188.5 (14.4)		
<b>Gestasyon haftası</b>			
Term	194.77 (32.7)	t=2.419	p=0.017**
Preterm	182.74 (18.4)		
Gestasyon haftası*	186.7 (21.5)	r=0.290	p=0.003***
Hastanede kalış süresi (gün)*	186.7 (21.5)	r=0.211	p=0.030**

\*Koreslasyon testi; \*\* p<0.01; \*\*\*p<0.05

## Tartışma

Bebeği yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan ebeveynler gerek çocuğun sağlık durumundan, gerekse yoğun bakım ünitesinin fiziki koşullarından kaynaklanan pek çok güçlüklerle karşılaşılırlar.<sup>[24]</sup> Sağlık ekibi tarafından yoğun bakım ünitelerinde verilen tedavi ve bakım hizmetlerinde aile üyelerinin gereksinimlerine yeterince yer verilmediği gözlenmektedir.<sup>[5,7,13]</sup> Tüm yoğun bakım ünitelerinde doğal olarak ilginin büyük kısmı hasta üzerinde yoğunlaşmaktadır. Sağlık çalışanları hasta için ünite içinde çalışırken ünitenin dışında bekleyen ailenin yaşadığı korku, endişe, merak vb. duygular genellikle gözardı edilip, aile üyeleri bu süreçte sadece hasta için gerekli bazı malzemeleri sağlayan veya bürokratik işlemleri yapan kişiler olarak görülmektedir.<sup>[25]</sup> Çocuğu yoğun bakım ünitesinde yatan ebeveynlerin bu süreçte bir çok gereksinimleri olmaktadır.<sup>[26]</sup> Çalışmada ebeveynlerin çocuk yoğun bakım aile gereksinim ölçeği alt boyutlarından yakınlık gereksinimi alt boyutunda en yüksek puana sahip olduğu, bunu destek ve güven alt boyut

**Tablo 4: Ebeveynlerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Çocuk Yoğun Bakım Aile Gereksinim Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=106)**

TANITICI ÖZELLİKLER	X±SS	TEST VE P
Annenin yaş*	29.71±7.11	r=0.259 p=0.007**
Baba yaş*	34.25±5.89	r=0.279 p=0.004**
<b>Anne eğitim durumu</b>		
Okuryazar değil	177.58±18.62	KW=4.860 p=0.182
İlköğretim	189.63±24.85	
Lise	184.41±18.70	
Üniversite	185.50±12.71	
<b>Annenin mesleği</b>		
Ev hanımı	186.27±22.94	MWU= 786.500 p=0.553
Çalışan	188.30±14.30	
<b>Baba eğitim durumu</b>		
Okuryazar Değila	179.40±25.60	KW=10.050 p=0.018*** b>a,c,d
İlköğretim	192.53±26.65	
Lisec	182.57±15.43	
Üniversited	182.57±13.24	
<b>Babanın mesleği</b>		
İşsiz	185.60±30.02	KW=1.679 p=0.561
İşçi/Memur	185.48±15.37	
Serbest/Esnaf	188.89±27.44	
<b>Gebelik sayısı</b>		
Primipar	182.38±15.52	t=1.505 p=0.135
Multipar	188.94±23.94	
<b>Sosyal güvence</b>		
Var	187.28±20.72	MWU= 678.000 p=0.711
Yok	183.13±26.14	
<b>Ailenin ikamet ettiği yer</b>		
Şehir merkezi	185.25±15.65	t=0.999 p=0.320
Şehir dışı	189.76±30.91	
<b>Annenin kaldığı yer</b>		
Bebeğin yanındaa	191.13±16.26	KW= 7.922 p=0.048*** a >b,c,d
Akrabalarn yanındab	180.33±66.67	
Oteldec	190.75±23.62	
Anne odasındad	186.03±15.97	
<b>Yoğun bakım deneyimi</b>		
Var	184.31±20.29	t=0.685 p=0.495
Yok	187.53±22.04	

\*Koreslasyon testi; \*\* p&lt;0.01; \*\*\*p&lt;0.05

puanlarının takip ettiği belirlenmiştir (Tablo 2). Leske<sup>[16]</sup> çalışmasında (2002) yoğun bakım ünitesinde yakını yatan bireylerin güven, destek, yakınlık ve rahatlık gibi gereksinimlerinin olduğunu ortaya koymuştur. Sönmez'in<sup>[23]</sup> (2002) çalışmasında

da ebeveynler en fazla bilgi gereksinimlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan diğer çalışmalarda da YBÜ'sinde bebeği yatan hasta ailelerinin genel olarak bilgilendirilmeye ihtiyaç duydukları belirtilmektedir.<sup>[27,28]</sup> Yapılan bir diğer çalışmada ise yoğun bakım ünitesinde yakını yatan hasta yakınlarının evrensel gereksinimi olarak "umut gereksinimi" belirlenmiştir.<sup>[10]</sup> Aliabadi ve arkadaşlarının<sup>[12]</sup> çalışmasında ise anneler en fazla bebeği ile birlikte olma gereksinimi olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmalar genel olarak bu çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermekle birlikte çalışmada gereksinimlerden yakınlık alt boyutunun daha yüksek puan almış olması örnekleme alınan grubun genel özelliğinden kaynaklanmış olabilir. Ayrıca annelerin, lohusalık gibi desteğe en fazla gereksinim duydukları bir dönemde çoğunlukla bebeğinden ve yakınlarından ayrı bir oda olan anne odasında kalmak zorunda olmaları ve bu şartlarda kendilerini yalnız hissetmeleri ile ilişkili olarak yakınlık gereksinimine ihtiyaç duydukları düşünülebilir.

Çalışmada bebeklerin gestasyon haftası ve hastanede kaldığı süre ile çocuk yoğun bakım aile gereksinim ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır (p<0.05; Tablo 3). Prematüre bebekler, yaşamlarının ilk günlerinden itibaren uzun süre anne yanında değil, yoğun bakım ünitelerinde, yaşamı tehdit eden hastalıklarla mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar.<sup>[18]</sup> Bu süreçte anne ve yenidoğanın ayrı olması ebeveynlerde endişe oluşturmaktadır<sup>[19]</sup> ve profesyonel yardıma gereksinimleri artmaktadır.<sup>[29]</sup> Çalışmamızda hastanede yatış süresinin ortalama 20.96±22.67 gün olduğu görülmüştür. Hastalığın derecesine bakılmaksızın, çok kısa süreli yatışlar bile ebeveynler için başlı başına bir kriz durumu<sup>[30]</sup> olmakla birlikte lohusalık döneminde annenin 20 gün boyunca hastanede kalması hem bebeği için hem de kendisi için gereksinimlerinin yoğunlaştığı bir dönem olarak düşünülebilir. Çalışmada term bebeğe sahip olan annelerin gereksinim puan ortalamaları preterm bebeğe sahip annelerin puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Çalışmanın yürütüldüğü hastanede preterm bebeklerin bakım işlemleri çoğunlukla 2. veya 3. düzey yoğun bakımda profesyonel meslek üyesi olan hemşireler tarafından yapıldığı için anneler daha az gereksinim belirtmiş olabilirler. Buna karşın term ve daha stabil durumda olan yenidoğanlar çoğunlukla kliniğin 1. düzeyinde ve anneleri ile birlikte kaldıkları için anneler daha fazla bakım rolünü hazırlıksız bir şekilde üstlenmek zorunda kalmış ve bu da onların gereksinimlerini artırmış olabilir. Çalışmada bebeğinin yanında kalan annelerin gereksinim puan ortalamalarının da yüksek olduğu görülmektedir (p<0.05; Tablo 4). Erdev ve arkadaşlarının<sup>[31]</sup> konu ile ilgili çalışmasında özellikle taburculuğa yakın ebeveynlerin kendilerini daha güçsüz, yetersiz, endişeli, şaşkın, hazırlıksız ve bebeğe karşı kendilerini yabancı hissettikleri bildirilmekte ve daha fazla gereksinime ihtiyaç duydukları belirtilmektedir.

Çalışmada annenin ve babanın yaşı, babanın eğitim düzeyinin ebeveyn gereksinimleri üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Mert'in<sup>[32]</sup> (1997) farklı engel grubunda çocuğu olan anne ve babaların gereksinimlerini belirlemek amacıyla yaptığı

araştırmada da bu çalışmanın bulgularına paralel olarak eğitim düzeyine göre gereksinimlerin farklılaştığı görülmüş, ilkökul mezunu babaların toplam puanının orta eğitim ve üniversite mezunu babaların puanına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmada okuryazar olmayan babaların toplam gereksinim puan ortalamalarının daha düşük olmasının sebebi, bu gruptaki babaların prematüre/düşük doğum ağırlıklı bebekler konusunda bilgilerinin daha kısıtlı, dolayısıyla gereksinimlerinin daha az farkında olduğu şeklinde yorumlanabilir.

## Sonuç

Çalışmada ebeveynlerin çocuk yoğun bakım aile gereksinim ölçeği alt boyutlarından en yüksek puanı yakınlık, daha sonra destek ve güven gereksinimlerinden aldığı bulunmuştur. Çalışmada bebek ve ebeveynlere ait tanıtıcı özelliklerden bebeğin gestasyon haftası, hastanede kalma süresi, babanın yaşı ile ebeveyn gereksinimleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca bebeğin yanında kalan annelerin gereksinim puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda; yenidoğan yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelerin bakım kapsamına annelerin desteklenmesi, bilgi gereksinimlerinin karşılanması ve kendilerine güven verilmesi konularına yönelik girişimlerin eklenmesi, anne-bebek sağlığının iyileştirilmesinde sağlayacağı yararlar açısından oldukça önemlidir. Bu süreçte yoğun bakım hemşirelerinin, korku ve stresi yoğun yaşamakta olan aile üyelerinin krizle baş etmesine yardımcı olmak için onların gereksinimlerinin de farkında olması ve onların duygusal tepkilerini anlayabilmeleri ailenin yaşadığı krizle baş etmesine yardımcı olması hem anne hem de bebek sağlığına büyük katkı sağlayacaktır. Ayrıca, çalışmanın yapıldığı bölgede tüm pediatrik yoğun bakım ünitelerinde yatan ebeveynlerin gereksinimlerini belirleyecek daha büyük örneklem grubuyla yapılacak çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

## KAYNAKLAR

1. Er M. Çocuk, hastalık, anne-baba ve kardeşler. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2006; 49(2):155-68.
2. Graham RJ, Pemstein DM, Curley MA. Experiencing the pediatric intensive care unit: perspective from parents of children with severe antecedent disabilities. *Critical Care Medicine* 2009; 37(6): 2064-70. <http://dx.doi.org/10.1097/CCM.0b013e3181a00578>.
3. Carter JD, Mulder RT, Bartram AF, Darlow BA. Infants in a neonatal intensive care unit: Parental response. *Archives of Diseases in Childhood: Fetal and Neonatal Education* 2005; 90(2): F109-113. <http://dx.doi.org/10.1136/adc.2003.031641>
4. Oktay H. Bir üniversite hastanesinin çocuk servislerinde verilen bakımla aile merkezli bakım yönünden incelenmesi ve anne görüşlerinin belirlenmesi. Hacettepe Üniversitesi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bilim Uzmanlığı Tezi. Ankara: 2004.
5. Gürkan A. Bütüncül yaklaşım: Yoğun bakımda hastası olan aile üyeleri. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi* 2009; 13(1):1-5.
6. Muething SE, Kotagal UR, Schoettker PJ, del Rey JG, DeWitt TG. Family-centered bedside rounds: a new approach to patient care and

teaching. *Pediatrics* 2007; 119(4):829-32. <http://dx.doi.org/10.1542/peds.2006-2528>

7. Meert KL, Schim SM, Briller SH. Parental bereavement needs in the pediatric intensive care unit: Review of available measures. *Journal of Palliative Medicine* 2011; 14(8):951-64. <http://dx.doi.org/10.1089/jpm.2010.0453>.
8. Jackson K, Ternstedt BM, Magnuson A, Schollin J. Quality of care of preterm infants- the parent and nurse perspective. *Acta Paediatrica* 2006; 95(1):29-37. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1651-2227.2006.tb02176.x>
9. Ruchala PL. Teaching new mothers: priorities of nurses and postpartum women. *Journal of Perinatology and Neonatology Nursing* 2000; 29(3):265-73. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1552-6909.2000.tb02048.x>
10. Ünver V. Yoğun bakım ünitesinde yatan hasta ailelerinin gereksinimlerinin saptanması ve ailenin bakıma katılım düzeyinin incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İzmir: 1998.
11. Uzun Ö, Özer N, Akyıl ÇR. Cerrahi kliniklerinde ve cerrahi yoğun bakım ünitelerinde yatan hastaların aile üyelerinin gereksinimleri. *AÜTD* 2002; 34:39-45.
12. Aliabadi F, Kamali M, Borimnejad L, Rassafiani M, Rasti M, Shafaroodi N, et al. Supporting-emotional needs of Iranian parents with premature infants admitted to neonatal intensive care units. *Medical Journal of the Islamic Republic of Iran* 2014; 12:28-53.
13. Turan, T, Çetinkaya B, Ceylan SS, Altundağ S. Denizli ili pediatri kliniklerinde refakatçi olarak kalan annelerin hospitalizasyona yönelik tepkileri ve etkileyen faktörler. 50. Milli Pediatri-6. Milli Çocuk Hemşireliği Kongre Kitapçığı, 8-12 Kasım 2006, Antalya; 2006. s.41.
14. Ovacık, N. Çocuk yoğun bakım ünitesinde çocuğu yatan ebeveynlerin tanımladığı gereksinimlerin hemşire ve hekimler tarafından algılanması. Mersin Üniversitesi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Mersin: 2012.
15. Ağdağ D. Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi pediatri servisinde yatan çocuk annelerinin hasta kabul işlemlerine ilişkin görüşleri ve hemşirelerden beklentileri. Cumhuriyet Üniversitesi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Sivas: 2008.
16. Leske JS. Interventions to decrease family anxiety. *Critical Care Nurse* 2002; 22:61-65.
17. Eroğlu F, Özmen S, Noyaner A, Aydın C. Yoğun bakımda hasta sağlık bakım kalitesini geliştirebilir miyiz? *SDÜ Tıp Fak Derg* 2001; 8:9-11.
18. Uludağ, A. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde izlenen bebeklerin annelerinde stres oluşturan faktörler; stresle başa çıkmada birinci basamağın rolünün belirlenmesi. Eskişehir Osmaniye Konağı Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği ABD, Tıpta Uzmanlık Tezi. Eskişehir: 2008.
19. Nystrom, K, Axelsson K. Mothers' experience of being separated from their newborns. *JOGNN* 2002; 31(3):275-82. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1552-6909.2002.tb00049.x>
20. Unutkan A. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan annelerin bakım gereksinimlerinin belirlenmesi. Mersin Üniversitesi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Mersin: 2012.
21. Maxwell KE, Stuenkel D, Saylor C. Needs of family members of critically ill patients: A comparison of nurse and family perceptions. *Heart Lung* 2007; 36(5):367-76. <http://dx.doi.org/10.1016/j.hrtlung.2007.02.005>
22. Kirschbaum MS. Needs of parents of critically ill children. *Dimensions of Critical Care Nursing* 1990; 9(6):344-53.
23. Sönmez S. Pediatrik yoğun bakım ünitesinde çocuğu yatan ailelerin saptadıkları gereksinimlerin hemşireler tarafından algılanması. Ege Üniversitesi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. İzmir: 2002.
24. Konukbay D, Arslan F. Yenidoğan Yoğun bakım ünitesinde yatan yenidoğan ailelerinin yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2011; 14(2):16-22.
25. Ünver V. Yoğun bakım ünitesinde hastası olan ailelerin gereksinimlerinin saptanması. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi* 2003; 7:75-81.
26. Darj E, Stalnacke B. Very early discharge from hospital after normal deliveries. *Ups J Med Sci* 2000; 105(1):57-66. <http://dx.doi.org/10.1517/03009734000000047>
27. Sturdivant L, Warren NA. Perceived met and unmet needs of family members of patients in the pediatric intensive care unit. *Critical Care Nursing Quarterly* 2009; 32(2):149-58. <http://dx.doi.org/10.1097/CNQ.0b013e3181a27f6d>.
28. Çalışır H, Şeker S, Güler F, Anaç GT, Türkmen M. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan ebeveynlerin gereksinimleri ve kaygı düzeyleri. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2008; 12(1):31-44.

29. Arslan FT, Turgut R. Prematüre bebek annelerinin evdeki bakım gereksinimleri ve bakım verme yeterliliklerini algılama durumları. DEUHYO ED 2013; 6(3):119-24.
30. Spear ML, Leef K, Epps S, Locke R. Family reactions during infants hospitalization in the neonatal intensive care unit. Am J Perinatol 2002; 19:205-13. <http://dx.doi.org/10.1055/s-2002-28484>
31. Erdeve Ö, Atasay B, Arsan S, Türmen, T. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatış deneyiminin aile ve prematüre bebek üzerine etkileri. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2008; 51: 104-109.
32. Mert, E. Farklı engel grubunda çocuğu olan anne ve babaların gereksinimlerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu: 1997.